

social Henseende, Udviklingen af de sociale Forhold kunde have deraf. Jeg er imidlertid en Modstander, ikke saa meget af Tanken deri som af dens mulige Gjennemførelse, idet jeg tror, at den Maade, hvorpaa man vil ordne det, kun vil spolere baade Almuekolen og den anden Skole. Jeg tror ikke, det er muligt, at man paa de forskjellige Dannelsesstrin saaledes kan tilbagelegge en lang Vej sammen; thi jeg tror, at man derved vil forhindre den Enhed og Afsluttethed, som enhver af disse Dannelsesgrene maa fordr. Men jeg finder overhovedet ingen Anledning til at indlade mig paa disse Spørgsmaal ved Behandlingen af denne lille Lov, da det jo ikke vil faae nogen som helst praktisk Betydning. Endnu mindre vil jeg indlade mig paa det endnu fjærre og endnu mere omfattende Spørgsmaal, som paa en saa veltalende Maade blev bragt paa Bane af det ærede Medlem, der sidder her foran (Brandes). Det er en Modsetning, en Strid, som i dette Dieblift gaar over den ganske Verden. Overalt ved de almindelige Skolekongresser vil man finde talentfulde Folk paa begge Sider, og det viser jo, at der i denne Bevægelse er Noget, der mulig engang vil føre til gennemgribende Reformers af hele det lærde og høiere Skolevæsen. Men jeg tror, at ligesaa lidt som de for Diebliftet nogetsteds ere trængte igjennem, ligesaa lidt ville de for Diebliftet kunne sættes igjennem, skjøndt Mange af helt andre Grunde end de egentlig pædagogiske hylde denne Anskuelse for derpaa at basere en hel ny Skoleordning. Jeg tror, og for Diebliftet er jeg bestemt af den Mening, at man gjør ilde ved altfor ofte at experimentere med Omdannelsen af Skolerne. Det er Forhold, i hvilke der skal være No og Fred, og naar man engang har givet Spørgsmaalet en vis Løsning, en vis Ordning, maa det ogsaa have Tid til at udvikle sig og vise sine Resultater, inden man skrider til en ny Omdannelse deraf. Jeg tror derfor, at det vilde være det Hensigtsmæssigste, om man for Diebliftet kun indlød sig paa at rette paa og forbedre ved de Mangler, som ere aldeles evidente, og som Alle saa at sige ere enige om, uden at røkke ved den egentlige Grundplan, som nu engang er lagt. Naar man spørger om, hvad Skolen skal være, hvad der er Maalet for Skolen, vil der ogsaa fremkomme de mest forskjellige Meninger. En mener, at man skal lære Noget, hvorved man kan tjene Penge, det vil sige, man udtrykker det jo sjældent paa kraft, men man vil have, at der skal læres Ting, som kunne være til Nytte i Livet, og denne Nytte fortolker man saa som det, hvorigjennem man kan skaffe sig de nødvendige Subsistensmidler, kort sagt som det, hvorved man kan skaffe sig en vis Stilling. Derimod gaar en høiere Betragtning af Skolen ud paa, at den skal give Barnet en aandelig Udvikling, som kan sætte det istand til at finde sig tilrette i Livet, give det det rette Livssyn paa

Forholdene og derigjennem gjøre det til en dygtig Mand, hvilken Retning det end vælger, og det er da dette Maalet, der maa bestemme de Elementer, hvorpaa man vil bygge Undervisningen. Der er saaledes ikke Tale om, at Skolen skal bringe Eleverne til en vis Afsluttethed i visse positive Kundskaber; i saa Henseende er jeg ganske enig med det ærede Medlem fra Nørresundby (Suel), at det ikke kommer an paa at lære mange Ting, men at lære Meget, det vil sige, at Barnet skal trænge saaledes ind i det, det lærer, at dette bliver aandelig tilegnet, at det bliver virkelig Jøde for det, og at Barnet derimod ikke skal stifte et mere overfladisk Bekendtskab med en hel Mængde Ting, som det aldrig kommer rigtig ind i, som det derfor aldrig faar Interesse for og saaledes heller ikke noget aandeligt Udbytte af. Det er hele denne Betragtningssmaade, denne Maaletagethed, som har gjort sig gjældende i den tidligere Skoleplan, der er blevet klaget over, og naar ærede Medlemmer have havt Velighed til at gjøre sig bekendte med Stemningen og den hele Diskussion, der blev ført før Loven af 1871, ville de finde, at det, der klagedes over, var Overbeholdelsen i Almindelighed, ikke alene den Overbeholdelse, som ligger i, at man arbejder mange Timer, men den Overbeholdelse, den sjælelige Lidelse, som ligger i, at BARNETS Interesse bliver spredt over saa mange forskjellige Punkter, saa at det intetsteds finder Hvile, intetsteds finder aandelig No til at nyde og til at tilegne sig, hvad det skal lære. Det er det, der frembragte Tanken om Lædelingen, denne Tanke, tror jeg, er sund og rigtig, og jeg for min Part holder fast ved den fremdeles saa længe, som det ikke lykkes at sætte en Skoleplan igjennem, hvor man har Mod til at skære en hel Del bort af, hvad man nu anser for nyttigt for den almindelige Dannelse. Det gaar ikke an, at man er uvidende om Astronomi; en Mand der er i en vis Stilling, som har opnaaet en vis Dannelse, maa ikke være uvidende om det og ikke uvidende om det, han skal vide lidt om Alt". Det er det Falske, der har ført til, at man i Skolen ikke alene har indført mange Fag, thi der kan være noget ganske Berettiget deri, men at man har behandlet disse Fag saa lidt pædagogisk, idet man har anstrengt sig for at gjøre Fagene saa omfattende som muligt, saa at man kan faae Alt med, som hører til istedetfor netop kun at benytte det, som er nødvendigt, for at dette Fag kan give den aandelige Udvikling, det er skiftet til at give. Derfor er den sproglige Undervisning nødvendig, derfor er den mathematisk Undervisning nødvendig, og derfor er et af Hovedpunkterne det, som samler det Hele i en Centralisation, nemlig Historien, i høieste Grad nødvendig. Det undrer mig derfor, at dette Fag ikke er kommet til sin Ret i den foreliggende Plan; dette, at læse sig ind i Mennekelivet, giver en Uddannelse, som hverken Mathematiken